

Križev pot videospotov

Videoprodukcija Pandemijski časi zahtevajo nove pristope in rešitve na glasbenem področju

Glasbeni videi so postali kanon v predstavljanju glasbe z zagonom ameriškega glasbenega televizijskega kanala MTV (*Music Television*) v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja. Takrat so vlagali visoke zneske v glasbeno produkcijo, nekateri videli so bili že pravi kratki filmi. Pri tem so bili v ospredju člani skupine Duran in Michael Jackson.

ZDENKO MATOZ

S pojavom interneta in njegovih videoplatfrom ter pocenitvijo opreme se je močno demokratižirala možnost izdelave glasbenih videov – posneti ga je mogoče že z nekoliko boljimi telefonom. Nizkoprodukcijki pristopi so lahko zanimivi le ob spretnih avdiovizualnih rešitvah, ki jih je vedno več, saj zaradi negotovih finančnih tokov v glasbenem poslu je redki vlagajo večja sredstva v produkcijo videospotov.

Svoje je dodala pandemija, ki je tudi fizično otežila snemanje videospotov, vendar so mnogi v tem našli izzive. Nov trend glasbene videoprodukcije v zadnjem letu so bili videi, polni kvadratkov, kjer so posamezne posnetke sodelujočih zlepili v šahovnice nastopajočih. Po drugi strani so se mnogi lotili takšnih in drugačnih preprostih animiranih glasbenih videov.

Izredne razmere kot navdih

Pandemija ni ustavila produkcije videov, v začetnem obdobju jo je le nekoliko upočasnila. Nato so mnogi naredili velik tehnološki korak naprej ter se naučili veliko stvari narediti sami ali na daljavo. Po drugi strani so glasbeniki uvideli, da predstavljanja glasbe v živo, kot smo ga bili vajeni pred pandemijo, še nekaj časa ne bo. Zato so poleg povečanja plačiljivih koncertov nadaljevali tudi videoprodukcijo, ki je običajno napovedovala izide albumov. Te so nekateri izdali v pandemičnem času, številni pa čakajo na normalizacijo razmer.

Pregledali smo nekaj aktualne domače videoprodukcije, ki jo na simbolični ravni povzema Zlatkov križev pot v videospotu *Svoboda*. Gre za preprost, aktualen, družbenokritični izdelek, ki je nastal pred spomenikom Ivana Cankarja v Ljubljani, kateremu je Zlatko posvetil svoj zadnji album *Julijan Mak*. V videu Zlatko prenaša križ, na katerega ga je pribila država. Križev pot morebiti simbolizira tudi siceršnji odnos oblasti do kulture, kar med drugim Zlatko povzame z besedami: »*Vsi k ste veseli, ker so status mi vzel, moja duša je svobodna, vaša duša je papir.*«

Obilo angažirane videoprodukcije

Angažiranih glasbenih videoodzivov na trenutne zdravstveno-politične razmere pri nas je bilo kar nekaj. Med njimi je gotovo atraktivnejši stranišni video skupine Mi2 za uvodno skladbo *Joj joj joj* z njihovega novega albuma *Črno na Belem*. »*Bežimo, tecimo, vampir se prebuj, zobe si brusi, večnost ponuja ...*« poje Tone Kregar na stranišni školjki, na kateri predstavlja slehernika. Vizualizacija pesmi je nastala v sodelovanju članov skupine z njihovim dolgoletnim sopotnikom, režiserjem Rudijem Uranom. Glavni in edini (anti)ju-

Člani zasedbe Bordo so video za pesem *Dihaj* posneli v rovih pod Kranjem. FOTO ALJOŠA KORENČAN

Tista zakartana ura Vlada Kreslina ima animirani video. FOTO ANA ČREŠNAR

nak videospota je sestavljen iz šestih likov, ki predstavljajo oziroma ponazarjajo različne, tudi stereotipne profile »našega človeka« ter njegove strahove, ki v sozvočju z duhom aktualnega časa preraščajo v historijo. Vse se dogaja na stranišni školjki, s spuščeniimi hlačami in pod budnim očesom nadzornih kamer, kar gotovo ni naključje. Ljubljanska zasedba Balans predstavlja nov videosingel *Njam* z zadnjega albuma *Sam pravim*, ki je nekakšno zvočno srečanje Matter in dueta zalagasper. Skupina, ki neguje lasten odtenek postpop punka, prinaša precej glasbene svežine. V skladbi *Njam* nastopajo lizike, baletne obleke, zajtrk, otroški kotichek, majhen televizor in zapeljivi pogledi, kar je Martin Adam Stevens posnel z »eno staro kamerico« v idilični ljubljanski soseski ob avtocesti. Besedilno je skladba introspekcijski odgovor na sedanje razmere.

O neskončnem dnevu, ki ga vedno znova podoživljamo več kot eno leto, poje Vesna Potokar

Pandemija ni ustavila produkcije videov, v začetnem obdobju jih je le nekoliko upočasnila. Trenutne zdravstveno-politične razmere so celo spodbudile nastanek številnih angažiranih pesmi in spremljevalnih videov.

s pomočjo ekipe Thomas March Collective v videosinglu *Vse stoji (ne dojamem)*. Stiske trenutnih razmer oziroma ljubezni v času karantene so Tomaž Marič in družina povzeli z besedami »vse stoji, tudi jaz in ti«. Inertnost tega časa, ki nam je zapolnil glavo z zasloni, v videu Marič ponazori s televizorjem na različnih koncih Ljubljane, kar je posnel Maj Valerij.

Animacija je rešitev

Ker obstaja veliko zdravstveno-političnih ovir za snemanje videospotov, se mnogi odločijo za različne, tudi zelo preproste oblike animacije. Tak je uporniški videosingel *Mi se premikamo* posebnega projekta Nobend, ki ga je sestavil avtor glasbe in besedila Drago Mislje - Mef. Ta je tudi zakrivil igranje kitare in pesem odpel, ob spremljavi Armanda Šturmana (kitara), Gorasta Radojeviča (baskitara), Massima Perosija (bobni) in zborčka, v katerem so bili Primož Siter, Vla-

Thomas March Collective z glavo v televizorju FOTO MAJ VALERIJ

Zlatkov križev pot v *Svobodi* FOTO OSEBNI ARHIV

do Poredoš, Petra Vidrih, Žanin Čopi in Leonora Drgan. Pesem je Gaber Radojevič posnel na odru Kulturnega doma Izola februarja, preprost in učinkovit video pa je domislil, posnel in zmontiral kar člani zasedbe Gorast Radojevič. Člani zasedbe Laibach so se odločili za animirani video skladbe *Brat moj* v okviru projekta *Laibach Revisited* in ob postavitvi arhivske razstave *Laibach: 4 Dekade* v Zasavskem muzeju Trbovlje. V sodelovanju z avtorjem Dušanom Kastelicem so laibachizirali odlični film *Celica*, s katerim so še opudarili tehnico današnjih dni, ki vlada med brati in tudi sestrami.

Pandemično stisko z animiranim videosinglom *Mižim* izražata tudi pevka Eva Pavli, znana iz skupine Tosca Beat, pa tudi kot avtorica in pevka himne evropskega prvenstva v odbojki leta 2019. Tokrat pripravljata multidisciplinarni projekt *Sreči*, ki je sestavljen iz kratkega filma, slikarske razstave, pesniške zbirke in glasbenega epi-

ja. Projekt najavlja skladba *Mižim*. Avtorica pravi, da »ko smo lani glasbeniki ostali brez nastopov in občinstva, sem se poglabila vase, in nastal je cikel petih skladb, s skupno rdečo nitjo – iskanje sreče. Epi sem po eni od pesmi naslovlila *Sreči*, naslov je prispevala za pisanje pisem sreči.«

Animirani je tudi video za orkestralno priredbo pesmi Vlada Kreslina *Tista zakartana ura*, ki je nastal v sodelovanju z moškim pevskim zborom Srečko Kosovel in Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija. Uglasbena zgodba o žepni uri, ki jo je Kreslinov ded prinesel s soške fronte, je navdihujoča zvočna in vizualna upodobitev prve svetovne vojne kot ultimativni krik proti vojni, video pa je nastal v režiji Vida Palčnika in ob animaciji Tiina Sajovca.

Lepote Slovenije

Seveda ne gre pozabiti na nekaj videov, ki so bili posneti na prostem, kar je v teh razmerah še najbolj varno, ter bolj ali manj

opozarjajo na lepote in posebnosti naše domovine. Zasedba Lombardo s prepoznavnim pevcom Nejcem Lombardom je pripravila nekoliko bolj optimističen video *Vedno je pomlad* z ekipo Production Lair. Posneli so ga na sončnem Primorskem, kjer so med drugim obiskali dolino reke Soče, Kanal ob Soči in razgledni stolp Gonjače v Goriških brdih.

Mlada narodnozabavna fantovska skupina Polkaholiki se je za snemanje videa za skladbo *Ljubljena* odpravila v Sečoveljske soline. Tudi zasedba Bordo je odšla na zanimivo turistično atrakcijo. Režiserja Simon Fugina in Aljoša Korenčan sta v znamenitih rovih pod Kranjem za singel *Dihaj* posnela precej bolj temačen video od prej omenjenih. Tako so na simbolični ravni hoteli predstaviti paralelni svet, ki je v videospotu postavljen pod zemljo, kot svet, ki se ga počasi vsi privajamo in smo ga na neki način že sprejeli, saj je postal naša nova realnost, pravijo člani zasedbe Bordo.

Ocenjujemo

Film

Godzila proti Kongu (Godzilla vs. Kong)

režija Adam Wingard
ZDA, 2021, 113 min.

HBO Max

★★★★★

Godzila proti Kongu spada v MonsterVerse, »vesolje pošasti«, v multimedijški pripovedni svet produkcijske hiše Legendary Entertainment, v katerem so se doslej odigrale pripovedi filmov *Godzila*, *Kong: Otok lobanj* in *Godzila II: Kralj pošasti*.

Ta izdelek spada med tiste, nad katerimi je Martin Scorsese zamahnil z roko, češ da sploh niso filmi. Da ne gre za konstrukcije dramaturških lokov, znotraj katerih bi liki doživljali preobrazbe ter spodbujali gledalce k razmisleku o videnem ter o samih sebi, pač pa za to, da so te stvaritve bolj podobne vožnjam v lunaparkih. Da so namenjene temu, da gledalec plača vstopnino ter doživi blag čutni užitek, ki ga takoj po izteku pozabi. Toda če bi »filmu« *Godzila proti Kongu* to zamerili, ne bi le zgrešili bistva, temveč bi mu naredili krivico. Če nič drugega, svojega značaja ne skriva.

Začnimo z naslovom. Žanrski oziroma B-film pozna častitljivo tradicijo trapastega oziroma bizarnega naslavljanja. Z njim ustvarjalci filme distancirajo od

lastne tehnične nepodkovanosti, pomanjkanja umetniških ambicij ali spoštovanja filmskih konvencij. *Nocoj se bom polastil tvoje trupla*, *Neverjetno čudni stvari*, *ki so nehali živeti in postali zmedeni zombiji*, *Gejevski črnuhi iz vesolja*, *Nacistični deskarji morajo umreti*, *Ljudožerke v smrtonosni džungli avokadovcev*, *Ljudožerski holokavst*, *Napad morilskih paradižnikov*,

Saga o Vikinginjah in njihovem popotovanju do Vodá velike morske kače ter *Črnski gestapo* so naslovi dejansko posnetih filmov, katerih namen ni sporočiti, da bo gledalec gledal mojstrovino. Ti naslovi vabijo na zabavo ob skupnem gledanju oziroma občudovanju, da se boste lahko pohvalili z ogledom tako naslovljenega filma. Na podoben učinek računa korporativni

Hollywood, kadar da filmu naslov *Kače na letalu ali Stari, kje je moj avto?*. *Godzila proti Kongu* bi na prvi pogled lahko sodil med takšne naslove. A to ne drži povsem. Resda spoštuje tradicijo japonskih filmov o Godzili, ki so paradigmatični predstavniki B- oziroma žanrskega filma in so bili pogosto naslovljeni po šabloni *Godzila proti X* (že v

šestdesetih letih 20. stoletja se je japonski Godzila spopadel tudi s King Kongom). Toda v nasprotju z omenjenimi filmi in do neke mere tudi z japonskimi predhodniki *Godzila proti Kongu* nima ironičnega naslova. Gre za resen povzetek tehnično dovršenega spektakla, ki je stal skoraj dvesto milijonov dolarjev in v katerem igralci le z občasnim komičnim

pridihom igrajo dramske osebe, ki najprej povzročijo, potem pa skušajo preživeti spopad gromozanskega kuščarja z velikansko živaljo v Hongkongu, v katerega se čez čas vmeša še robotska različica tega kuščarja.

Spet poudarimo, da film ne skriva preprostosti. Morda se ji še nekoliko posmehe, ko v špiči med precej domiselnim podajanjem »predznanja« naniza pretekle spopade protagonistov. V slogu pregledov boksaških turnirjev se izrisuje diagrama Godzilinih in Kongovih dvobojev z drugimi pošastmi, upodobljenih v preteklih filmih, dokler se ne stakneta v napovedi tega, ki ga bomo gledali. Odtlej je vse dogajanje zasnovano tako, da streže le enemu – navdušenju nad velikostjo in glasnostjo. *Godzila proti Kongu* je film o vzletanju, padanju, rjovenju, razbijanju, udarjanju, podiranju ter rušenju orjaških bitij in predmetov. Človeški liki sicer nekako čustvujejo in si prizadevajo za urenitve načrtov, a vse to je namenjeno na primer temu, da lahko tridesetmetrski opičnjak z letalonosilke skoči na bojno križarko, z nje pa za vrat še večjemu plazilcu, ki se je pravkar pogljal iz globin oceana.

Sicer pripoved odraža sodobno držo do starševstva. Svet mora biti dovolj divji in nevaren, da so otroci, ki se znajo v njem orientirati, vsi po vrsti izjemni ljudje. Toda hkrati jim mora biti tudi v najbolj

Godzila proti Kongu je film o vzletanju, padanju, rjovenju, razbijanju, udarjanju, podiranju ter rušenju orjaških bitij in predmetov.

FOTO PROMOUJSKO GRADIVO

pošastnih razsežnostih tako naklonjen, da jih lahko prezaposleni starši brez glodanja vesti pustijo same (Film vsebuje povsem prostodušno izjavo: »Ej, oči, jaz sem v Hongkongu.«) ali jih vzamejo s sabo na noro tvegane odprave. Hkrati so otroci, celo kadar niso stariši, vsaj v družbi drugih odraslih, upodobljeni kakor s tečaja japonščine (ki jo obvladajo kakor materni govorniki) na pouk violine (ki jo igrajo kakor virtuozji). V tem odnosu se zrcali tudi vpliv trženja na sodobne scenarije. Roko na srce, tako filmi iz »vesolja pošasti« kakor iz Marvelovega vesolja so z redkimi izjemami (morda *Deadpool*) mladinski ali celo otroški filmi. Producenti računajo na to, da jih bodo v kinu gledali vsaj otroci, ki jih bodo tja pripeljali starši. Tudi *Godzila proti Kongu* vsebuje ravno dovolj odraslih likov in vsebine, da ogled za odraslega človeka ni povsem neznesen. In nazadnje, veliko beremo o tem, da Hollywood filme vse bolj kroji po okusu kitajskega trga. Morda ni naključje, da je v tem filmu napuh ljudi, ki se igrajo bogove, usoden prav za Hongkong.

DUŠAN REBOLJ